

Latweeschu Awises.

No. 45.

Zettortdeenâ 10. Nowemberi.

1866.

Augsta Krohnamantineeka Leelfirsta

Aleksandera Aleksandrowitscha

Kahsu deenâ,

tai 28tâ Oktoberi 1866.

Kas tur ribb pee Newas krasteem?
Dischgabbali tribz un flann,
Karrogî no wisseem masteem,
Wiffâs mallâs kofschî swann! —
Kindâ spobichôs mundeerindôs
Karra wibri sohleem jahj
Tâ ka schibbeht schibb tik winnôs,
Kammus puschki grejni klahj.

Wiffâs mallâs flann un svehle,
Laudis kofschî apgehrbjahs,
Augsti, semmi laimes wehle,
Wiffur — wiffur preezajahs.
Kas ta irr par gohda deenu
Pehterburgas pilsehtâ?
Kamdeht lustejahs par weenu
Wiffas tantas tahlumâ? —

Kahjas — kahjas pilli jaulâ
Dehlan mihla Keisera!!
Wpsehtitôs rattôs braufa
Bruchte Krohnamantneeka.
Dahnu prinzeffene stalta,
Ko pahj jubru pahrwedda,
Tâ kâ jubras puttâs balta
Prinzeffene dailafa.

Zannam pahrim pukkes kaisa
Wiffur — laimes wehlejam,
Laj Deews zettu spobichu taisa,
To no Winna islubdsam.
Kaut Dee fatilshana jaulâ
Ilgu muhschu redsehtu,
Tâ kâ selta pukku laulâ
Winna deenas seedehtu!!

Zaunu pahri Deews laj swehti,
Laj Deews swehti Keiseru,
Kas Tam mihli — isredsehti,
Wiffi ilgi dshwotu!! —
Urrah! — laj tad dshwo drobschi
Mihla Semmeستهwa nams!
Laj aug, seed' kâ pukkes kofschî
Winna zilts un pehznahtams!!!

G. F. Schönberg.

Jannas sūnas.

Zelgawa. Muhju Kungs un Keisera Krohnamantineeka kashu deenā pa telegrafu Kursēmmes gubernateram atlaidis sūnu, ka augstais pabris ar Deewa swebtibu salaulahs. To laj isluddina wisseem ustizigeem pawalstneekem un laj tohs usajina, lihds ar Winneem sawas aishugshanas ta Wissuwarrena preekschā pazelt, ka par schi jaunaja pahra labklahshanohs Keisera nammam buhtu preeks un wissai tehwasemmi par swebtibu.

Kursēmmes gubernijas awises irr lassams, ka 28ta Oktoberi muhsu Krohnamantineeka kashu deena Zelgawā noswinmeta un arri peeminn, ka 28. un 29. Oktoberis daudseem wehl ilgi palikshoht peeminnā. Tanni deenā Kursēmmes ritterschaftes kumiteja, ta leela gohda deht wissus zeetumneekus, pilsehta apgahdashanas nammā buhdamus nabagus un slimneekus un arri wissus zeetumneeku usraugus un deenestneekus apgahdashanas nammā likkuse pameelohht ar swebtlu maliiti, laj ir schee dabbutu baudiht to leelu preeku, kas muhsu tehwasemmi notikkuse. Pehz atnahkushas telegrafa sūnas, ka augstais pabris tizzis salaulahs, waklarā wissas pilsehta eelas nammu lohgi bij jauki gaismoti ar uggunihm un 29ta Oktoberi preeksch pufsdeenas basnizās pateizibas luhgshanas noturrejuscheem, us tirgus plazzi isnahloht norihbeja leelugabalu schahweeni un ar Kreewu jauko muhkti saweenodamees, ihsti dewa manniht augsto gohda deenu. — Arri Zelgawas pilsehta Wahzu draudses mahzitajs Schaacl schinni preeka un schehlastibas deenā sawu luhgshanu peeneffis zeen. gubernateram, laj par to gahdajohht, ka zaur sawu puhliu jau preeksch 3 gaddem eegrohsita nabagu lauschu meitenu skohla dabbutu preeksch ihpashas skohlas namma usbuhweschanas wajadsihu semmes gabalu us apgahdashanas namma grunti un ko tad laj atwehloht nosaukt „Marijas skohla.“ Tapat arri Zuhdu draudse samettuse mihlestibas dahwanas preeksch Zuhdu meitenu skohlas zelschānu un tadeht pa telegrafu winnu luhgshana tikka nosuhstita us Behterburgu Kursēmmes gubernateram, kas to brihd' tur bija, laj isluhdsoht Wissaugstaku atwehleschānu, ka scho skohlu irr brihw eezelt un jo prohjam warr pastahweht, deht ko wissi Zuhdu draudses lohzeeki taps usajinati, laj ar sawahm dahwanahm par schihs skohlas usureschānu gahda; pehdigi isluhgushchees arri scho skohlu pehz jaunajas leelfirstenes wahrda nosaukt: „Marijas skohla.“ Zitti atkal us Behterburgu nosuhstijuschu laimes wehleschanas, par ko ar pateizibas atbildi tikkuschi pagohdinati. Tadeht tad schihs deenas Zelgawai paliks augstā peeminnā.

Rihga. Muhju zeen. generalgubernaters, generaladjutants Albedinskis 4ta Nowembera waklarā ar eisenbahni no Behterburgas atbrauzis Rihgā, kur dauds fungi un dseedataju beedribas dseedoht winnu sagaidijuschu.

Behterburga. Zeenigs Keisera us sawa dehla kashu deenahm leelu, garru schehlastibas grahmatu islaidis, zaur ko zeetumneekem, us Sibiriju pee krohna darbeem aisdihsteem zihwekem un arri krohna parradneekem leela atweeglinashana teek darrita. Arri zeenigs Keisera tanni gohda deenā pawehlejis, ka wisseem kasakeem deenesta laiku buhs pa-ihstinaht us 15 gaddem. Preeksch nabageem winni schinkojuschu 10 tuhkst. rubl.; schi nauda dehla kashu deenā isdallita. Dauds augsti fungi un wirtsneeki augstas gohda simes dabbutuschu. Ko wisseem leeleem un maseem pilfateem nahk sūnas, ka wissur krohnamantineeka kashu deenā leels gohds un leela lusteschāna bijusi.

Krohnamantineeka jauna draudse irr appaksch sawu sūnu nehmuji bahrinu nammu, ko nelaitkam krohnamantineekam par peeminneschānu ustaisija un kur apkohpj un audsina tahdus behrus, kam nau nedj tehwa, nedj mahtes.

Generalis grafs Berg, kas lihds schim par keisera weetneeku Pohl semmē bij, irr par general feldmarschalu jeb wissa Kreewu karraspehka waddoni eezelts. Walujewa ministers arri wehl augstakā gohdā nahzis (Wirkllicher Geheimrath). — Englantes un Dahnu krohna printschu taisotees braukt us Maslawu. Keis tik tahlu abraukuschu, gribb tatschu dabbut wissu ko isredseht.

Berlin. 31mo Oktober landaga fungi atkal kohpā sanahkuschu un sawas sarunnas ussahkuschu. Nems preekschā walsts isdohshanas rehkinumus preeksch nahkoshā gadda. Zaur to karroschānu schinnit gaddā 7 milljoni dahlderu wairal isdohhti ne ka eenahkuschu. Landaga wihri nu pahrmeklehs wissus rehkinumus us to smalkako, waj ministeri nau naudu dewuschu, kur newajadseja doht un landagu wihru pulkā irr dauds gudri wihri un smalki rehkinataji. Rehniusch landagam lizzis preekschā likkumu, pehz ka Pruhschu saldateem buhs leelaku lohni doht. Nedsesim waj landags scho likkumu apstiprinahs. Pruhschu rehniusch lizzis pateiktees wisseem, kas blessecreteem saldateem mihligu prahtu parahdijuschu un naudu dewuschu, laj slimmohs saldatus warretu labbaki apkohpt; arri lizzis pateiktees wissahm draudsehm, kas karra wihrus no karra atpalk nahloht ar preeku un gohdu sagaidijuschu un usnehmuschu.

Stahsta, ka Sakschu rehniusch taisotees braukt Pruhschu rehniinu apmekleht; bet deewesinn waj taisniba. Tik ko mahjās pahrnahzis, waj tad nu atkal

gribbels tuhda braukt. Wihrs irr jau labbi gaddos. — Grafs Bismarck irr ittin wessels, falkoht pats, fa schim lohti fabrojotees atkal pehz gruntiga darba. Nu! buhs arri ko strakdaht deesgan.

Prufschu awises lassams aprehlinums, zil patrones un lohdes isgahjuschä karrä Prufschu saldati aptehrejuschi. Zaur zaurim saldats nau wairak fa 7 patrones fabrukjeis, us latra leela gabbala isnahk libdi 40 lohdes. Nau wis neekojuschees ar schaudischann; bet fur spehrusch, tur arri trahpijuschi.

Wihne. Gstreiku keisers patlabban no Engländeru kehnineenes grahmatu dabbusis, kurrä laimes tohp wehletas par Deewa schelligu isglabbschannu no nahwes. Keisers wehl arweenu brauz un apmekle karra weetas pilsehtus.

Wahzu awises nesinn, waj skahbu waj ruhktu gihmi taifst redsoht, fa Prufschu leelais naidnecks, Beusta kungs par Gstreiku leelo ministeri eezelts. Kaut gan wehl nesinn, kas labs no jauna gaidams, tatschu preezajabs, fa dasch no wezjeem ministereem zaur to atlaists. Irr gan bijusch wissadi. Dasch it labbi sinnajis il walfarös, kahdus sahbalus Napoleons no ribta kahjäs mauzis, bet waj pa walsti eet kahnä waj leija, kas ween'alga bijis. Laj Deews dohd jauneem padohma dewejeem sawu gudribu un swehtibu!

Trautenawas birgermeisteri, kas bija Prufschu saldatus ar karstu esji apleet pawehlejis, Gstreikeru keisers leelä gohdä eezehlis. Schis birgermeisters bija Prufschu saldatus pilfatä eewihlis, mellodams, fa pilfatä ne kahdi Gstreikeru saldati nemas ne-essohht. Prufschu saldati tizzeja tahdam mellulim un nahza us pilfatu, bet schè bija Gstreikeru saldati paslehpuschees un ar plintu schahweeneem fagaidija Prufschus un dauds nokawa. Birgermeisteris arri bij pawehlejis, fa buhs saldatus ar karstu esji apleet. Prufschu to besdeewigu birgermeisteru dabbusa rohkä, bet atkal palaida wallam; buhtu labbaki bijis, fa buhtu winnu noschahwusch. Prufschus tä kà apfmeedams, Gstreikeru keisers birgermeisteru taggad pagohdajis. Arri Kreewu maktigu keiseru Gstreikeri dohmajusch aiislaitnaht; jo Gstreikeru keisers Galizijas semmè, fur dauds Kreewi dshwo, kahdu kungu ar wahrdu Gulokowski, kas Pohleem irr leels, eezehlis par gubernateru. — Tahdi spihtheschannas darbi Gstreikereem ne-isdohsees par swehtibu. Gandrihs wissi Ciropias kehnini steidsahs likt ustaisht tahdas plintes, kahdas Prufschuum.

Annowerere. Prufschu kehninsch islaidis pawehleschannu, fa us preekschu tä pat kà Prufschos wisseem buhs sawu laiku karra deeneftä eet.

Prufschu waldischana pawehlejust, fa taggad eefsch wissahm Annoweres basnijahm nebuhs wairs preeksch wezza Annoweres kehnina Deewu luhgt, bet preeksch

Prufschu kehnina; jo schis taggad effohht Annoweres rittigais kungs un kehninsch. Tuhdal pirmä swehtdeenä, kad mahzitajeem schi jauna luhgschana basnijäs bija jaturr, no kahdas basnijäs gandrihs wissi feewischki un arri dauds wihri, pirms mahzitajs luhgschannu preeksch jauna kehnina bija pabeidsis, ar leelu trohksni isgahja ahra, zaur to parahdidami, fa winneem tahdä luhgschana nepatihk un fa sawu wezzu kehninu wairak isturra, ne kà to jaunu. Seewischkeem gan wezzajs kehninsch bija schehl, ko Prufschu aisdinnusch; bet feewischki ar garreem matteem un ihfu padohmu nemas ne-apdohmaja, fa neds mahzitajs, neds basniza pee tam nau wainigi, fa Annoweres kehninsch padfihst, bet fa kehninsch pats wainigs. Buhtu labbi bijis, fa minnetu feewischku wihri un tehwi tohs buhtu ar zeetu bahreenu fagaidijusch; jo Deewa wahds mahza, fa mums buhs pallausigeem buht arri tahdai waldischannai, kas mums nau pehz prahta.

Darmstattes pilsehtä kahds schihdelis zitteem schihdeem bija teizis, fa Darmstattes rabbiners (schihdu mahzitajs) kahdä trakteeri effohht zulkas gallu ehdis. Rabbiners to lohti nehma par launu, fa no wianna islaidsoht tahdu fliktu flawu, fa winsch ne-essohht sawu tizzibu turreis un schihdeli apfuhdseja; teefa spreeda, fa schihdels par tahdeem melleem effohht ar naudu jastrahpe. Ar scho spreedumu schihdels nebija ar meeru, isnehma protokolli un gahja pee augstakahm teefahm un pee schihm schihdels prazessi winnejis. — Tadohma, fa rabbiners laikam zulkas gallu ehdis!

Franzuschu semmè pluhdi breefmigu skahdi darrijusch. Eefsch 20 gubernijahm zelli un dambji israuti un uhdens irr pee zilwekeem un lohpeem, pee laukeem un plawahm leelu pohstu padarijis. Zellus un dambjus fataisohht waijaga 25 millj. rubl. Labbi kaudis atkal famettusch 70 tuhkt. preeksch teem, kas zaur pluhdeem skahdi zeetusch.

Englante. Leela wehtra atkal dauds kuggus us juhru falaususi; dasch kuggis ar wisseem zilwekeem nogrimmis; no 2 kuggeem, kas naktis tumfiba par juhru brauzohht lohpa faskrehjuschi, weens nogrimma. No Deenwisch-Amerikas dampkuggis atnahjis, bet stary matroscheem effohht breefmigais dseltenais drudsis iszehlees. Melaisch ne weenam nokahpt. Peeteel mums jau deefgan ar muhsu puffes kaitehm, kam gan wehl swefschu waijaga? — Londones pilsehtä kolera sehrga wehl negribb mittetees. Weenä neddelä ar scho sehrgu nomirra 144 zilweki. Kahds lauschu pilus pilsehts Londone irr, no tam warr pasiht, fa weenä neddelä schinni pilsehtä 2 tuhkt. 148 behrni peedsimmusch; 1099 sehni un 1049 meitenes.

Konstantinopele. Nemeers irr isbeigts, bet kà runna us pawassarau taifotees wissi no jauna zeltees

kahjäs. Sultanam irr preefchâ liktas luhgſchanas, laj jelle likkumus un teefas dohd, ka kristiti zilweki jo-prohjam us nemeeru wairis netaptu ſlubbinati; bet negribboht wis daudi atwehleht. No Greeku semmes nahk kugge pehz kugges, gribbedamas no Kandijas weſt mahjäs ſawus dehlus, kas lihds ar Kandeeſcheem pret Turku bij karrâ gabjuſchi.

Sweedri arri ſahl gudroht pehz jaunahm plintehm. Kahds palkawneeks iſgudrojis plinti, kas 10 ſchahweenus pa minuti laiſch walkâ un us 1600 ſohkeem zehrt zauri zaur peezeem, zellu beeseem deſteem. Waj ſinn', ne kas kaiſch!

Sweedru semmê ap Stokolmi leeli reſbaineeku pulki ſamettuſchees us weenu rohku un nedohdoht ne labbam nei launam meeru. Taggad effoht ſaldati ſanahkuſchi un raudſihs bendes kalpus ſakert.

Walakejas firſts Kahelis arri no Kreewusemmes par jaunu waldineeku irr apſweizinahts. Zitti runna, ka buhſchoht no Kreewusemmes Leichtenberga prinzeſſi prezzeht. Sawa weetina gan nu buhtu, bet redſehs, kâ wiſs iſdohſees.

Italijs. No Bahweſts Rohmas pilſehtâ darrihs, kad Franzuſchu ſaldati aiſees, to nemaſ newarr iſdohmaht. Bahweſts pats warbuht arri neſinn, ko nu darriht. Spanijas kehnineenes kuggi jau us Italijsu nogahjuſchi, Bahweſtu weſt prohjam, ja Rohmas pilſehtâ ne-eet labbi. Bahweſta labbi draugi arri dohd padohmu, lai atſtahjoht pats ſawu pilſehtu un lai negaidoht, kamehr paſcha laudis to aiſdenn. Bet Bahweſts, wezs wihrs, ſtahw un dohma, raud un barrahs par Italeeſchu trakkoſchanu. — Italijs kehninu Wenezijâ ar leelu gohdu uſnehmuſchi. Us Sizilijs fallu wehl nau ne kahda drohſchiba dſihwoht, wiſſas weetas irr pilnas ar ſagteem un ſlepkaweem. Kattohu muhkeem bija pehz kehnina pawehleſchanas ſawus kloſterus ja-atſtahj; kas ar ar labbu prahtu negribbeja iſeet, to iſdſinna ar launu.

Mechikas keiſers, kâ juhraſ telegrafa ſinna ſakka, effoht no waldſchanas atkahpees. Kâ nu laj walda tahdus, kas nau ſawaldami, labbak dſihwoht kluffâ meera.

Zitta ſinna atkal ſakka, ka Mechikas keiſers wehl ne-effoht ſawu walſti aiſtahjis; dohmajoht wehl kahdu laizinu turretees. Dſird taggad, ka Mechika nahkſchoht appakſch Seemel-Amerikas waldſchannu. Redſeſim turpmaſ, waj buhs teefa. —

No **Saldus** puſſes, tai 3. Nowemberi. Gohds Deewam, ſiltaiſ ruddens laiziniſch muhs atkal, kaut ne baggati, tad tomehr puſſlihdſ ar ſawu ſwehtibu apdahwinajis, muhſu tuſſchohs ſchkuhnus un klehtis pildidams. Rudſi, kaut gan labbi auguſchi, tomehr no ta leela leetus pſaujamâ laikâ bija zittam pa-

wiſſam ſamirkuſchi, ka ne kahdus rupjus graudus newarreja dabuht. Kweeſchi bija labbi, bet maſak lohneja ne kâ pehrn. Waſſareja, wiſſwairak meeſchi no augſchanas bija ſmukki, bet kuſtoht maſ iſnahkoht; tapat arri no ſirneem maſ auglus dabbuja, jo leetus deht tee newareja labbi noſeedeht. Turpretim auſas it labbi lohnoht. Ahbolſtinſch tiffa brangi ſanemts, bet ſeens leetus deht pee daudſeem pawiſſam ſapuwis jeb nopluhdis. Sehja taggad labba iſſkattahs; lai Deews uſturr labbu lihds plaujamam laikam! — Uppes muſiſchâ pagahjuſchâs deenâs notizis leels grehka darbs, jo pagasta lahdi atſlehguſchi atradda, ka wiſſa ſklaidra nauda, kahdi 350 rubuli, no lahdes bija iſſagta. Lahdes dibbinâ bija iſkaltis tſchetrikantigs zaurums, pa kurre nauda iſnemta. No Jelgawas ſpahrklaſſes ſcheinehm un zitteem naudas papihreem ne kas nau nemts. Lahde ſtahweja paſtes iſtabâ. — Uk kaut ſchis rupjais grehzi-neeks apdohmatu tohs wahrduſ, ko praweets Abakuls runna: „Wai tam, kas ſawu padohmu ar ſweſchu mantu wairo! zil ilgi tas buhs? Un krauj beesus dublus us ſewi!“

J. S.

Rihgas kauſmunnim Kregeram Auguſta mehneſi iſſagga naudas papihrus par 150 tuhkt. rubuleem. (Skatt. Latv. aw. Nr. 33.) Tuhliht dohmaja, ka weens no kauſmanna burſcheem buhs wainigs, jo tas bij taiſ deenâs paſuddis un ne kur atrohdams. Polizeja laida ſinnas us wiſſahm mallahm un apſagtais kungs iſſohlija 15 tuhkt. rubl. tam, kas par ſudduſcho naidu un ſagli ſklaidras ſinnas dohs. Geſahkumâ gan wiſſi wairak dohmaja, ka ſaglis buhſchoht aiſbedſis us ſweſchahm ſemnehm; bet nebij teefa. Rihgas polizeja ſtipri uſpaſſeja katru ſweſchineeku, waj ſagto mantu pee kahda nemanniſchoht. Tapat arri zittôs pilſehtôs darrija, bet it ihpaſchi Behterburgâ katram ſweſchineekam pakka luhkojahs. Weens no Behterburgas kwartalu uſraugeem, kapteine Nikolajews driht zaur ſaweem palihgeem dabbuja ſinnaht, ka 2 ſweſchi zilweki, kas pirmaſ it knappi dſihwojuſchi, nupat jo kupli ſahkuſchi tehreht. No iſſkattas nemaſ newarroht dohmaht, ka paſcheem tik daudi naudas warroht pee rohkas buht. Nikolajews Kregeram laida ſinnu, lai nahkoht us Behterburgu blehdi ſihmeht. Pa tam weens no ſcheem jaunajem zilwekem bij aiſbrauzis us Maſkawu un arri ohtris bij ſataiſjees no Behterburgas iſeet, bet ſleppeni tak tur bij palizis; ne ilgi pehz tam ſchis pee ſawa brahla bij paſlehpées. Nikolajews Maſkawas polizejai laida ſinnu, lai labbi uſpaſſejoht ſweſcho zilweku, kas tur atnahjis; bet pats ar ſaweem beedreem ne dohmajoht apſtahja ſagla kohrteli un to ſmalſi iſmekleja. Beenahza ahtri, ka effoht lihdsſinnatajs bijis pee ſchihſ ſagſchanas; iſteiza arri,

ka saglis winnam 2 pakkas no teem sagtajeem papihreem effoht eedewis, bet weena effoht brabla glabbafchanà. Wifsch arri iffazija, kurfch tas ihstenaish saglis effoht un fur tas dabbujamà. Nikolajewa palihgs apgehrbabs fweſchàs drahnàs, aifgabja pee ſagla un to fanehma zeeti. Iſmeklejoht atradda pee winna 20 tuhft. rubl. naudas papibròs. Redſedamà, ka nu leegſchanahs ne fo wairà uegeld, wifsch iſteiza, ka jittus naudas papihrus libds ar kabhahm ſpehles leetahm kaſtite eepakkatus gribbejis fuhtih uf Bolozkàs pilſehtu, Pohlu ſemmè. Kaſti ar wiſſeem naudas papihreem wehl atradda, fur ta preekſch fuhtifchanaàs bij nodohda. Kaufmannis Kregeris tà tad gandrihs wiſſu ſawu naudu atkal atdabbujis. Truhft tikkai 1000 rubuku, fo ſaglis no paſcha eefahkuma bij pahrdewis. Wainigea jau irr ſakeri un teeſas rohkas nodohdi.

Mannas dohmas.

Kahds prabhigs kungs ſawas dohmas par jauna-jeem pagasta likkumeem iſteikdamà jauta: 1) Kapeh; gan gribboht 2 waj wairaf pagastus kraut weenà blakli? Daſchi ſakfoht, ka weeglaf iſnahkſchoht pagasta amata wihrus lohneht, warreſchoht arri no leelaka pulka ahtraf wihrus atrast, kas derrigi preekſch amata. Bet waj tad ta taiſniba? Jo leelaks aprinkis wezzakajam waj preekſchſtahwam apeimamà, jo wairaf ſahbaku noplifihis un buhs tapeh; arri leelaka lohne jadohd. Turklaht laj apdohma arri to. Amata wihreem buhs dauds darba un ſuhra gruhda darba. Kamehr dauds maſ eemahzifees, peetiks deesgan fo puhletees. Kad nu winneem wehl eefahkoht usdohs raudſitees pahr ſweſchu pagastu, fur laudis nepaſihſtami, wahrdi ſweſchadi, eerafchàs nepaſihſtamas, mantas nefinnamas, waj tad tas nebuhs par gruhdu? Laudis jo deenas paleef turrigali. Waj nau taiſniba? Tekkula ſaimneeks gan pretti ſtrihdeſees. Bet Tekkuliht miſlais! waj ſinni fur tawa naudina? Ta irr trohga tehwa lahde. Bet ja nu laudis turrigali paleef, par nelaimi zaur to arri dauds wairaf kildu zeklahs. Peetiks deesgan fo ſpreekt. Tur klaht laudis ar katru gaddu peewairojahs klaht. Peh; 30 libds 40 gaddem wezzakajis ne buht newarrehs pahreddſeht ſawu apgabalu, laj plehſch azzis zil platti gribbedamà, kad eefahkoht til til ſpeh; ſawu apgabalu apſtaigahd. Tapeh; luhdſami nemetteetees ar zitteem bes leelas wajjadſibas kohpà.

2) Warretu dohmaht, nahkſees laudihm weeglaki pagasta nammu uſbuhweht. Bet waj tad preekſch ſimts zilwekeem nau ahtraf iſtabina uſbuhweta, ne ka pille preekſch tuhftſtojcheem. Sawam pagastam par

labbu zil daſch kungs ſemmes ſtubriti par lehtaku tirgu eerahdihs, bet kad nahks ſweſchi klaht, kas tad gan kungam par wajjadſibu buhs preekſch ſcheem nepaſihſtamajeem ſawu labbumu aidoht. Un laj nahktohs gruhdi nammu buhweht, ta iſdohſchana buhs weenreis un peetiks daſcham muhſcham.

3) Sinnams ſkrihwari atloheht gan weeglaki nahktohs, kad daſchi pagasti kohpà friht. Tam jau wajjadſehs ſawas pahri iſtabas, ſirdſina, pahri gohwees un aitas un tee arri gribbehs ehft. Un pee tam newarr taupiht. Mahzihts zilweks warr wairaf praſſitees. Kad taws dehs buhs iſklohlohts, tad arri luhpas weehſi, kad to kas gribbehs duhmu pirti bahft. Sinnams ne kahdu lepnu augſtmanu arri gan newajjadſehs, bet iſtikſchanai wajjaga pilnigai buht. Zittadi kundſinſch nahk uf dohmahm. Waj tad nau redſehts? Zabrihnahs, ka ſkrihwera kungs ar ſimts rubliſcheem tà augſti warr dſihwoht. Bet fo tu brihnees? Ko pagasts gohdam negribb doht, to Brizzis un Anſis un Madde un Dahrte pamaſitim negohdam ſawedd un ſawahl. Til garſch, til plats. Dohdeet labbu lohni tad arri warreſeet labbu ſagaidiht. Bet wehl reis, ja pagasts nau pahrlieku maſs, nepinneetees weli ar zitteem. —

Peh; jaunajeem likkumeem wajjadſehs dubbult til dauds amata wihru. Saffeet, kam tad wehl wajjadſehs wezzohs magafinas wihrus paturrecht? Tas tatſchu buhs preekſchſtahwu darbs, par magafinu raudſitees. Tur klaht jo gaddus jo maſaks buhs magafinas darbs. Taggad ranga katrs ar ſewi iſtikt un negribb wis no magafinas flichts grabht. Tekkulifcham gan ſawadas dohmas. Tas tew ap ſwehtkeem jau ar fehwiiti pee magafinas durwihm. Bet kas tad wainigs? Tekkulits pats. Waj nepeektiku, kad appakſch wezzaka uſrandſiſchanaàs weenam preekſchſtahwam ſcholeetu usdohdu? Buhtu pahris amata wihru maſaf. — Pahrbaudeet wiſſu un kas labà, to paturreet.

Badohms mahju ſaimneekem.

Dauds zilwekus dſird allafchin runnajam: „Nu naw wairà wezzi laiki, nu newerr tà, peh; wezza eeradduma dſihwoht un iſtikt, taggad zittadi ja-apſkattahs. — Taggad jaunu laiku behrus buhdams, fur katris, tà-patt es arri ruhpedamees gudroju, ka jelle warretu ſawas gadda maſſaſchanaàs bes leelu leelà puhlina wairoht, un peh; wiſſahm nodohſchanaahm til dauds atlizzinahd, ka no tahm atlikkiam gan kahdu daſlu ſpehtu nolikt kraſſchanaàs lahdei, ar kahdu daſlu arri parahdiht, ka ſawam miſham Peſſitajam patihkamà eſmu, un negribbu wiſs peekuft, ſawas rohkas gaddu no gadda paſneegt pee labbu darbu iſdarriſchanaàs, ka

ittin ihpafchi pee palihdſſchanaſ un peepalihdſſefchanaſ apgahdaht un uſurrecht baſnizaſ un ſkolas — loi Deewa ſwehta wahrda gaischumſ jo ſpohſchi atſpibde-damaſ man un manneem mihleem peederrigeem, padar-ritu manni paſchu ka arri ſweſchaſ tizzibaſ un paganu tautu behnuſ par debbeſe walſtibaſ man'neekeem."

Mihlataiſ mahju ſaimneekſ un uamma turretaiſ — jauni laiki un arween jaunaſ un daſchadaſ irr tabſ iſdohſchanaſ un nodohſchanaſ. — Lai nu ta dohma-dami un iſrunnadameeſ ſakkam: „nu zittadi ja-apſkattahſ“; tomehr ja labbi apſkattajuſcheeſ tad redſam ka ne weenu ſohli ne-eſſim uſ preekſchu kaſpu-ſchi, un muhſu padohma (mantas) eenahkſchanaſ (pee arrajeem) naw wehl no zittas puſſeſ zehluſchaſ, ka wiſſewairaf no labbibas un lohpeem. Neenem man par launu, kad tewi taggad uſmeklejiſ mihli apſwei-zinu un arri preekſch tawaſ pahrbauſſchanaſ peeneſſu ſcho mannu padohmu:

Ka buhtu ja-eetaiſitu ſewim pee un ap mahjahm jaunu jauku kohku un ſaknu dahru, tohſ eedeſſitruſ kohziauſ weenumehr tiſ ſkaidruſ no ſahlehm turre-damaſ. Winni ta dohmaju — tew ahtri paanguſchi un peeanguſchi daudi preeku un redſamu ſwehtibu par tawu puhlinu atneſtu. (Peeminnaſ: pats redſejiſ no iſauguſcha pee 35 gadduſ wezza abbeleſ kohka kaſda ruddeni 10 puhruſ auglu nonemman, kaſ toreif ka jau ſemas ahboli, par 3 rubli puhra pahredohti tappe, un ka nu weenſ weenigſ kohkeſ tauni ruddeni 30 rubluſ judr. paſnedſe.) Ja nu tew dahruſinſch peeſtahdihtſ ar wairaf un daudi tahdeem auglu koh-keem, kaſ ſawa laika peeanguſchi buhtu, woi tad taſ ſemmes ſtuhritiſ preekſch tam dohtſ un kohptſ, ne eeneſtu labbu graſſi, ja ne latru, tad tomehr pahrgaddoſ? Daſch labſ to nu ne peediſhwotu, bet redſi: ar preeku un labpatikſchanaſ to darridamaſ, paliktu ſaweem behnu behneem, kaſ to leelako ſwehtibu no tawa puhlina peediſhwotu — par labbu preekſchiſmi un gohdata peeminna. — Wehl man tam pirmam libdi ohtriſ padohmuſ, kaſ atkal tahdeſ: — Sewim un ſawejeem, warrbuht arri wehl ittin ſweſchineekam kohku un ſaknu dahruſ eetaiſidamaſ un apgahdadamaſ ne pee-mirſti jelle luhdſamaſ, libdi ar teem auglu kohkeem un krahmeem eeſtahdiht. — gax zellmallahm, ap dahreem, ſehtahm, aplohkeem, diſkeem, ildſcheem un rohbeſcheem, beſ nekahdaſ atrunnaſ, ka jau peeminne-jiſ, ar labpatikſchanaſ un preeku ween, latru gaddu 3 libdi 4 gabbaluſ no zeetu kohku kahtas, kaſ geldigi preekſch wiſſadeem darbu, ammatu leetu un buhw-kohkeem, ka ohſoluſ, ohſchuſ, gohbaſ, abbeleſ, wihkſneſ, behreſ un t. j. pr. lai jelle weenreiſ mitte-dameeſ tihri pagallam iſnikſdami paſuſtu tee ſahdſibaſ grehka darbi, kaſ Deewamiſchehl wehl ne retti, tohp

redſehtſ noteekam, gan meſchdoſ, gan arri tuwaka zil-weka druwä, plawä, mahju dahra un ſehtä, Peelſ lauſchu pulkſ to jau par nekahdu leelu grehku neturr wiſſe, meſcha jeb zitta zilweka druwä, plawä, mahju dahra un ſehtä, kluſſi kohku augluſ noſagt, turklaht paſchuſ kohkuſ apſkadeht, wehl pagallam noziſt, noſahgeht un woi nu iſſtrahdaht pahredoht jeb pahrub-keht. Bet tomehr taſ irr un paleek aplamma zilweka warreſ un grehka darbeſ, kaſ ſawa laika tapſ peemecklehtſ un ne ſohdihtſ nepaliſ. Neba tee wahrdi welti ſtahw apraktiti ta Preeka mahzitaja Luhlaka 3ſchaſ nodallaſ 13ta pantina, kaſ ta ſkann: „Neenemeeſ wairaf, ne ka jumſ irr noſpreeſtſ!“ Wehl arri taſ Apuſtuliſ Pahwiſ ſawa pirmä gram-mata 10ta nodalla un 24ta pantina uſ teem Korinte-reem runnadamaſ ſakka: „Neweenam buhſ to meckleht, kaſ paſcham par labbu, bet ikweenam buhſ meckleht to, kaſ zittam par labbu.“

Mannam padohmam ne peetruckſ wiſſadu aiſbildi-naſchana, to labbi ſinnu, kad atteikſ: tur waijaga ſapraſchanaſ un mahziſchanaſ un ta man truhkſt, eekam nu ta grubti wehl klaht preekſch zitta puhleteeſ, kaſ nekait ſawu dahruſ tur kartupelli ſatruhd, apſeht ar meeſcheem jeb auſahm, tur buhſ graudi, tur buhſ lohpu ehdamaiſ. Taiſniba gan, bet jaunajeem behneem tohp daudi weetaſ dahruſ kohpſchana mahzita un eerahdita. Pee tam nebuhtu nekahdeſ leelſ truhkumſ, tiſ ween uſ-zihtibas waijaga gan, — un arri ta jau laikan at-raſtoſ, jo wianna ſalduſ augluſ baudoht, aiſmirſtu ahtri grubto puhlinu. Behz tam ſawu eedſihwi ap-ſkattoteeſ, eeraudſitu treſcho eenahkſchanaſ attecku, un ka no nejanſchi pee ſewim ſazzitu: taſ bija gan labſ darbeſ! Nu ſinnatu zittuſ zilwekuſ uſ ſcho darbu paſkubbinahht, arridſan tapatt darriht un tahdu ſawu paſkubbinahchanaſ apſtiprinadamaſ peeminnetu pats tohſ ſwehtuſ wahrduſ ta Apuſtula Jehkaba 4taſ nodallaſ un 17taſ pantinaſ: „Tad nu, kaſ ſinna labbu dar-riht, un ne darra, tam taſ irr par grehku.“

Warrbuht mihlataiſ nammatehwſ, jeb kaſ tiſ grunta-kohpejſ eſſi, wehl reiſ pehdigi man atteikſ: taſ irr weltigſ darbeſ! — Dahruſ un kohku ſahdſiba, man-naſ uſzihtibas ſweedruſ nizzidama ar weenu ween pohſtiſ, — un atkal taiſnibu ſakkoht: Ta taſ irr gan. Bet eeſahz jelle ſawu darbu ta Kunga wahrda un pajeeſteeſ to paſtrahdadamaſ ta Kunga wahrda, lai notiktu, kaſ notikdamaſ! Mahzeeſ no taſ ſtudreſ, mahzeeſ no beſdeligſ, kaſ neapnikuſchaſ uſtaifa, apkohp un peepilda ſawu mahjaſ weetinu, kaut ne-rahtna behrna prahtſ, to daudiſkahrtigi pohſta un iſwanda. Taſchu beidſoht tee nebehdneeki eeſahkſ kauneteeſ, un apſtahſeeſ grehkoht pee meſcha un dahruſ kohkeem!! —

Zilweks, apdohma gallu!

Kahds sikhstulīs, kas lohti slims bija, gulleja weens weenigs sawā istabina; jo ka winsch ne par weenu ne behdaja, lai arri taggad ne weens par winu ne behdaja. Kad dakteris winnu kahdā deenā apmekleja, prassija sikhstulīs woi warroht zerreht us wesselibu jeb ne, un zif ilgi wehl tā eeschoht. Dakteris atbildeja ka pehz zilweka dohmahm wairs ne kahda glabbschana ne-esschoht, ka rihtu ap to laiku warrbuht lihks buhschoht. — Schahds spreedums slimmo ne mas nesa-baidija, bet winsch itt meerigi us daktera aiseeschanu noskattijahs. Tik lihds dakteris bija aifgabjs, sikhstulīs stenedams no gultas iszehlees aishwillahs pee raffstama galda, isuehma kahdu pazzinu, kurrā bija daschadas naudas scheines kahdus simtu tuhstoschu rubutu wehrtibā, tahs it lehnahm likka us deggoschahm ohglehm, tad pais eeschedahs lehntrehslā un ar it leelu preeku noskattijahs, zif smulki winna scheines pa krahsni danzoja un beidschoht palikka par pelnu tshup-pinu. Tad atkal eewillahs gultā un sataisijahs us mireschānu, jo nu sawu beidsamu darbu bija padarrijis, prohti testamentu farakstijis un tanni ne wis zilweku, bet ugguns leesmas par mantineeku eezehlis. Tā nu winsch bes atmannaš gultā gulleja, lihds atkal azzis aldarrijis dohmaja, ka esschoht debbesis, nu labbi ja-apflattotees, kā tē gan isflattahs. Bet tawu brih-numu! debbesis ittin tāpat isflattijahs kā winna wezzā istabina, un kad to labbi apluhkoja, ko dohmaja Deewu Kungu esschoht, tad tas nebija zifs ka wianna wezzais dakteris.

Dakteris slimmo bij usmannigi apluhkojis, wianna rohkas pulstenschus apraudsijis un nu stipri issau-zahs: „Kungs! kas zilwekem nebija eespehjamš, to Deews pee jums irr darrijis; brihnischkigs meegš juhs irr atspirdsinajis, juhs essat isglahbi.“

Tā arri bija; jo scheines sadedsinaschana un lau-schu peekrahpschana winnam tik leelu preeku bij pa-darrijuschi, ka slimmiba no tam jahka mittetees. — Wehl dakteris aiseedams fazzija, lai meerigi gulloht, drihs buhschoht wessels.

Dhtrā rihtā dakteris atkal pee wezzaja kahpa pa treppehm augšhā, skattijahs gultā pehz slimmaja, bet gulta bija tukšha; skattijahs wišsapfahrt pa istabu, bet tur arri slimmeeku ne-atradda un bija tukšha, tiklai pee lohga kahscha kas karrajahs; bet tur dakteris ikreis bij redsejis peekahrtas drabnas. Tuwal peegahjis, atradda wezzo us kahsi palahruschohs. Laikam schis sawas sinnamas firds mohzischānu newarrejis wairs panest, kas winnam tahs daudskahrtigas lauschu pee-krahpschanas un apmelloschanas preeksch azzimh bija mettuse. Sahtanam winsch bija dsihwojis, jahtanam arri bija jamiršt. Zilweks, apdohma gallu!

J. S.

Stahstinsch.

Pee Berlines wahrteem wisseem teem, kas walfkardš pilsehthā eebrauz, pee waktš namma tohp winnu wahrdi nopraffiti. Diwi reisneeki nodohmaja ferschantu zaur sohbeem wilt. Pirmajš teiza: „Manš wahrds irr Gohws!“ ohtrajš atkal: „Manš wahrds irr Wehris.“ Serschantš atbildeja: „Tee lohpi warr sawu zellu eet!“ —

J-i.

Saimneekš kahpostu dahrsā pamanna Tschigganu un tam it nejauschī ussauz: „Sasohdihtš Egipteri, ko tu mannus kahpostus sohdi!“ — Tschigganš gan azzumirkli fatruhlahs, bet arri tuhdał ittin drohschi atbildeja: „Ko neekus runna, kaimin! Tiklai aifkeh-rohs pee kahposta stunka, laj leelajš weefuls manni nepagahsch.“ — n.

Sluddinaschanaš.

No Krohwa Behrsmuischas pagasta teefas tohp ussautri wiffi tee, sam pee Behrsmuischas Aulina mahjās 13tā Septemberi f. g. nomiruschā kalleja Kaspara Schulza atstahstas mantas kahdas tāinas parradu prafrischanas buhtu, kā arri wiffi, kas nelaika Kas-par Schulzam ko buhtu parradā palikkuschī, teel zaur šho usajinarti, lai wišs-wehlaki lihds 4to Janwari 1867, kurrā deena par to weenigo isflehahschanas termini nolikta, pee schihs pagasta teefas usdohdahs; jo wehlaku peeneftas parradu prafrischanas wairs netaps

klauštās un tee parradneeki, kas ne-buhtu usdewuschees, tiks pehz likumeem strahveti.

Sihpelē, 26tā Dtkoberi 1866.
Nr. 1511. Pag. teefas appatschraffis.

Pee Stuhrumuischas peederrijs

Bohla frohgš

ar 25 puhraweetahm senimes, kas pa gabbaļeem Blihdenes rohbeschās atroh-nahs, 22trā Dezemceri f. g. tiks wairakfohlitajee pahredohs. Slaidrahu sinu dehl pizzeji warr peeteiktees pee Stuhrumuischas waldischanas.

Grawendales Rehtera froh-gus ar tam klahst peederrigu smehti un 12 puhraweetahm arramas senimes, irr no 15ta Nowemberi f. g. us 6 gaddeem us arrendi isdohdamas. Grawendalē, 4. Nowbr. 1866.

Einu mihtamas mašines ar 3 lihdi 6 rukteem, simusehllu tihrijamas mašines jeb tahs blekkus ween; kartu-pekus-saffamas mašines un labbi is-prohwetus plehsunu-arklus par lehtako zennu pahrdohd Mas-Seeruhš faim-neekš J. Dunow.

Labbus bohnmillas schlehringus wiffados nummuros un pehrwès pahrdohd Zeligawâ, Kattolu eelâ, zittabretejâ Hansmanna, taggad Markowiza nammâ, prettim Lau be bohdei. 1

Heymann Salzmänn.

Schlotenbekes muischâ pee Duffmes vilsehta tohp mahjas ar pilnu inventarijumu, pee eemalfaschanas no 10 prazentu, pahrdohdas. Klabtakas pahrdohschanas-sinnas, fabrtes un rewiserâ ussibmeschanas (Mesregister) warr katrâ laikâ muischâ dabbuht redseht. 1

Weena muischâ

ar wiffu tai peederrigu 2400 deffetinu leelu grunti tohp lehti pahrdohda. Klabtakas sinnas Zeligawâ, Esera eelâ, nammâ Nr. 21 pee Korth. 1

Kahdu dalku egles nomaktus ahtras usrubmeschanas deht lehti pahrdohd Zeligawâ, pee Annas wahrteem, 1

J. Girschfeld.

Smehde ar dshwojamu ehfu, kurrâ tuhliht warr eewilstees, tohp Zeligawâ ais Esera wahrteem, Bohla muischelê, us ihri ardohta. Klabtakas sinnas turpat warr dabbuht. 2

Zaun-Peebalgas walsts-teesâ, Zehfu kreise, Zaun-Peebalgas basnizas drau-

dsê, usajzina wiffus sawas walsts peederrigus lohjektus, kas ahryufs walsts, tilpat ar wassehm kâ bes wassehm igahjuschns, laj 12tâ Septemberi f. g. deht jaunu walsts-rukku sarakstischanas sawas wezzuma sibmes par wiinnu pamilijahm weeness, — tapat sawâ weetâ eezekamun runnataju iswehleschanas laj tai paschâ deenâ pee schihs teefas weeness bes truhkuma. 1

Zaun-Peebalgas walsts teesâ, 20tâ Oktoberi 1866.

Preekschschdetajs: J. Krubmin. (Nr. 542.) Sckrihwerris: A. Elper.

Kad tas pee Zaun-Peebalgas walsts peederrigs fainneeks Andrejs Swirg-

din konkursê krittis un wiinna manta ubtrupê pahrdohda, tad wiffi, kas Andrejâ Swirgšdinam parradâ buhtu, jeb arri tee, kam winsch ko buhtu parradâ palizzis, tohp zaur scho fluddinatschanu usajzinati, triju mebneschu laikâ, kas irr lihds 13to Janwari 1867 pee Zaun-Peebalgas walsts-teefas peeteiltees. Pehz pagahjuscha terminas ne weens wairs netiks weenems, bet ar parradu shepejeem tiks pehz liffumeem darrihts. 1

Zaun-Peebalgas walsts-teesâ, 13tâ Oktoberi 1866.

Preekschschdetajs: J. Krubmin. (Nr. 533.) Sckrihwerris: A. Elper.

Deenesta-wihru kantoris „Ekspress“

deenesta famekleschanas weeta

Rihgâ, leelâ smiltschu eelâ Nr. 9.

Wisseem gohdigeem deenesta-landihm par labbu, lai wiini ahtri labbas deenesta-weetas arshd, irr pee deenesta-wihru kantora „Ekspress“ taggad arri weena deenesta-famekleschanas-weeta eezelta.

Tadeht wiffi tee, kas weetas melle, kâ kutscheeri, fullaini, Fehki fchas un istabas meitas, lai jo schiglasti schê peeteizahs, fur wiini ahtr-maile tiks. Turklahd teel tuhliht weeminnehts, lai gaxras laifu kawedamas istahstischanas neubtu, ka passî un attestati no pehdigeem deenesta-lungeem japeeness. Kas lihds schim wehl neubtu deenestâ bhuschi, tee tai istuhdsahs weenu sibmi woi no pagasta-teefas jeb no pasibstameem fungeem.

Par wiffu puhlinu ne wairal ka til 25 kap. sudr. n. il katram deenestamekletajam buhs jamalka. 4

S i n n a.

Preeksch Illustres nodeganschajeem Zeligawas draudse pee mannim eemalfajuse 1 rubuli, Grafentahle 50 kap.; kophâ 1 rubl. 50 kap. Lihds schim pawiffam 33 rubl. 40 kap. eemalfati.

Janischewski.

Labbibas un prezju turgus Rihgâ tai 5. Nowemberi un Leepajâ tai 22. Oktoberi 1866 gaddâ.

Malfaja par:	Rihgâ.		Leepajâ.		Malfaja par:	Rihgâ.		Leepajâ.	
	R.	K.	R.	K.		R.	K.	R.	K.
1/3 Eschetw. (1 puhru) rudsu . 210 lihds	2	20	2	45	1/2 puddu (20 mahrz.) dselses . . .	1	—	1	10
1/3 " (1 ") kweeschu 425 —	4	50	4	50	1/2 " (20 ") tabaka . . .	1	25	1	20
1/3 " (1 ") meeschu 190 —	2	—	2	20	1/2 " (20 ") schfichtu appinu . . .	—	—	4	—
1/3 " (1 ") ausu . 110 —	1	20	1	10	1/2 " (20 ") schahw. zuhl. galk. . .	—	—	—	—
1/3 " (1 ") sirnu . 300 —	3	25	—	—	1/2 " (20 ") frohna linnu . . .	2	50	3	—
1/3 " (1 ") rupju rudsu miltu . 2 30	2	30	2	50	1/2 " (20 ") bracka linnu . . .	1	35	1	80
1/3 " (1 ") bihdeletu 300 —	3	10	3	50	1 muzzu linnu fehllu . 10 rub. lihds	11	—	9	—
1/3 " (1 ") kweeschu milt. . 4 75	4	75	5	—	1 " fillu . . . 13 " —	13	50	12	—
1/3 " (1 ") meeschu putraimu . 3 25	3	25	3	50	10 puddu farkanas fahls . . .	6	25	—	70
10 puddu (1 birkawu) seena 350 rub. —	4	—	3	50	10 " baltas rupjas fahls . . .	6	25	—	60
1/2 " (20 mahrz.) sweesta 525 —	5	50	5	—	10 " " smalkas fahls . . .	6	—	—	55

Atbildedams Awischu apghadatajs: Th. Kupffer.

No zensures atwehlehts. Zeligawâ, 7. Nowemberi 1866 gaddâ. Nr. 163.

Druckahs pee J. W. Steffenhagen un dehta.

(Te klahrt peeliffums: Basnizas un skohlas sinnas.)

23

Basnizas un skoblas sinnas.

Weens Kungs, weena tizziba, weena kristiba.

Jannas sinnas.

Winnpuß Kaukasus-kalneem, wißaplahrt Araratam dšihwo Armeneeschi. Zetturtã gaddu-simteni Gregorijus tas apgaismotajs winneem atnessa kristigu tizzibu un schim stiprajam tizzibas leezi-neekam isdewahs atgreesst paschu Armenijas kehniinu Tiridates, isdewahs eezelt daudj kristigas basnizas un skoblas. 100 gaddus wehlahk Mies rods schai tautai faraktija pirmu Abezi un ar stipru publiu arri Bibheli pahrtulkoja winnas walloda. — Tanni 1145. gaddã Rohmas pahwestam isdewahs, Armeneeschus peedãbbuht pee Keemeru-kattolu tizzibas, bet winni driß atkal atritta no pahwesta un palikka pee Greeku Kattoleem. Kamehr Armeneeschi dabbiujšchi cepashteos ar muhsu Gwanjelisku Luttera tizzibu, daudsi no winneem labrojšchi ar mums saweenotees un pats esmu peedšihwojis, ka weens Armenijas mahzitajs pee man Dubbeltõs basnizã eenahjis, apleezinaja, ka Armeneeschi ar mums Gwanjelijuma tizzigeem effoht weenã prahã. — Nupat ar preeku esmu laßijis, ka muhsu nihla keisara augstajs brahlis Michails, kas Kaukasijã taggad walda ka keisara-weetneeks, kahdeem 300 Armeneescheem us winnu stipru luhgšchanohs wehlejis pahreect muhsu Gwanjeliskã Luttera tizzibã. Masflawas generalsuperdente Karlblom pats aitreisojis us Schamaku un tur egruntejis pirmu Armeneeschu Gwanjelisku Luttera draudsi. Generalsuperdente tahm 300 isalkuschahm dwehselehm pats swehto walkarinu dallijis un turpat arri kristijis 46 behminus; zitti behrni jau bijušchi 4 lihds 5 gaddeem wezzi, bet wezakee gaidoht winnus turrejuschchi nekristitus. — Wehl zitti Armeneeschi taifotees scheem pirmeem pakkal nahkt. Wißi tur effoht pilni pateizibas un preeka. Laj mehš winneem kluffam preezajamees lihds. — Schamaka irr pilsehts stary Kaspißkas jubras un Kur uppes, ne tablu no Baku, leelu gabbalu zella winnpuß Tiflises. —

Austrijã laudis gaušchi par to nemeerã, ka Jesuiteem walkas dohd tur atkal apmestees. Par Jesuiteem us preekschu wairahk. —

Widsemmes mahzitaju sinode.

3.

Mums kristiteem laudihm atgreeschanas darbs jastrahda ne ween pee paganeem, kas tablu no mums

dšihwo, bet jo wairahk pee tahdeem zilwekeem, kas muhsu paschu semmẽ, daschkahrt arri muhsu paschu mahjãs dšihwo un lam tomehr wehl ihstas Jesus tizzibas gaiswina nespahd sirdi; tahdi irr Zuhdi un Tschigani. Tadeht arri Widsemmes sinode jau daschkahrt to irr apdohmajusi, ko mehš sawãs draudses warretum darriht, laj zaur muhsu publiu arri scheem nabaga isklichdufcheem jehreem muhsu labbaja Ganna Jesus mihlestiba tiktu sinnama. Lehti gan irr sawrohtams, ka mehš tahdus swešchineekus, kas muhsu widdã dšihwo, wißuwairahk ar to peelabbinasim pee sawãs skaidras tizzibas, ka winneem pee sawãs dšihwofchanas dohdam aßiht sawãs tizzibas swehtus un saldus auglus. Kad Zuhdi redschs muhs kristitus swehti dšihwojoht mihlestibã un weenprahtibã, taifnibã un gohdã, schlichstibã un fahtibã, — tad winni fahks zeeniht muhsu tizzibu par labbaku un skaidraku; kad mehš winnus pasemmigi un no wißas sirds mihlesim, ka maldidamus brahlus, ko Deews arri pee sewis irr aizinajis, ko Jesus arri gribb schlichstih ar sawahm aßinihm, un kad mehš par winneem firnigi Deewu luhgšim, laj Deews atnemm no winnu waiga Mohsus apseggu (2. Kor. 3, 14.), tad mehš arri ar preeku daschu atgreesstu Zuhdu warresim sanemt kristigã draudse ka tizzibas brahli. Bet laj gan us tahdu wißi iklatram kristigam zilwekam japalihdsi pee Schihdu atgreeschanas, — tad tomehr arri tahdi mahzitaji irr wajadšigi, kas ihpafchi pee winnu dwehselehm darbojahs un winnus aizina us kristigas tizzibas zellu. Dasch gan warretu fãziht: „waj tad mums mahzitaju nau deewsgan? — laj tee strahda arri pee Zuhdu lauschu dwehselehm! — Zuhdi arri warr muhsu basnizãs ik swehtdeenãs Deewa wahrduß dširdeht!“ — Bet tahdam ja-atbild, ka muhsu mahzitajem jau pascheem pee sawahm draudsehm irr darba gan; winneem maj laika atleekahs, ka arri ar swešchineekeem warretu plaschi runnaht par tizzibu; un kad kahds Zuhdus gribb atgreesst, tad tam arri skaidri un dšikli jassim Zuhdu walloda un Zuhdu tizzibas raksti, ko sawz par Talmudu. Basnizãs Zuhdi gan warretu Deewa wahrduß dširdeht, bet kad winni basnizãs nenahk, tad mums peenahkãhs kristigã mihlestibã winnus mekleht un aizinaht pee Jesus. Tadeht Widsemmes mahzitaju sinode jau preeksch kahdeem gaddeem irr apnehmusees draudses us aizinaht, laj samett mihlestibas dahwanas, ka us preekschu warretu eezelt sewischkus Zuhdu missionarus

preefch Widsemmes un Kursemmes Zuhdeem. Arri fchoris mahzitaji bij lihds atneffuschi no sawahm draudsehm salassitus 212 rubl. preefch Zuhdu missijones. Schehligais Deews mums arri jau irr lizzis atrast tahdu wihru, kas buhs lohti derrigs us Zuhdu lauschu atgreeschanu pee kristigas tizzibas. Schis wihrs irr pats dsimms Zuhds, wahrda Adlers, dsilli mahzihts Zuhdu tizzibas gudriba. Schis Adlers pehrnaja gadda Kehwel atstahja sawu Zuhdu tizzibu un likkabs kristitees us to wahrdu ta trihsweeniga Deewa. No ta laika winsch irr dsihwojis Lehrpatta; usturu winsch tur dabbuja no muhsu mihlestibu dahwanahm un Lehrpattas augstas skohlas professors Volk winnu mahzija kristigas tizzibas un Deewa wahrdu dsillaka atsihschana. Schis augsti mahzihts professors sinodei taggad sinu bij laidis: ka Adleru effoht atsinnis par tahdu wihru, kas no firds tizzohht eefsch to Kungu Jesu, un kas winnu dedsihi mihlejoht; winnam arri effoht skaidra Deewa wahrdu un Ewanjeliskas Luttera draudses tizzibas atsihschana; tadeht winsch gan effoht derrigs us to ammatu, ka sawus tautas-brahtus warretu pee Jesus tizzibas atgreest; winnam arri prahts us to nessotees, un winsch ar leelu pazeeschanu un ar swehtu gudribu mahloht ar Zuhdeem farunnatees par kristigu tizzibu. Sinode tadeht apnehmahs arri us preefchu no draudsehm mihlestibas dahwanas preefch Zuhdu missijones lassihht un Adleru ar tahm usturrecht. Waj winnam Rihga, waj Zelgawa, waj zitta kahda weeta buhs apmestees dsihwojchana, par to wehl gribeja farunnatees ar Kursemmes mahzitajeem. Rihga arri schinni wassarar irr kristihts Dohmes basniza kahds Zuhdu rakstu mahzihts un rabbineris, wahrda Tobijas Rosa. Schim arri prahts us to nessahs, saweem tautas brahteem palikt par wadditaju pee Kristus gaisminas. Laj Deews tizziba stiprina schohs muhsu jaunohs tizzibas brahtus un laj dohd, ka zaur winnu luhgschanahm un puhlinu wehl dauds Israela behrnu atrastu to augsti dsimmuschu Kehninu Jesu Kristu!

Bes Zuhdeem mums wehl irr zitti, kas ka sweschineeki kristigu lauschu stapa staiga aplahrt, tee irr Tschiggani. Dee nu gan sawahs par kristiteem; winni daschlahrt nahf pee Deewa galda, winni prassa, laj Luttera mahzitaji winnu mirronus paglabba u. t. pr. Bet ihsteni kristigas draudses lohjekli winni tomehr nau; atsihschanas winneem irr gauschi mas, mahzibas winni mas melle, wissas leetas winni turrahs wairahf pee tehwu tehwu paganiiskahm, tumshahm eeraschahm, ne ka pee kristigu lauschu skaidribas. Ka scheem nabadsineem warretum palihdseht laj teef pee skaidribas, par to Widsemmes sinode jau daschlahrt irr dohmajusi. Bijahm apnehmuschees winneem sawu mahzitaju ezejelt, kas laj winnus meschds usmelle un winnus aizina pee

skohlahm un mahzibahm. Bet tahdam mahzitajam nu gan buhtu gauschi grehts darbs ar Tschigganu usmellechanu. Tadeht schinni gadda apnehmamees augstai waldischanai luhgt, laj ta mums nahf palihga; prohti mehds tapat ka Kursemmes mahzitaji jau waldischanai irr luhguschy, arri gribbam luhgt: laj waldischana Tschigganeem neleef isdoht passy, pirms tee leezibas neparahda, ka irr bijuschy pee kristiga mahzitaja Deewa galda mahziba un ka winni irr eeswehtiti lihds ar zitteem kristigeem jaunekleem. Kad waldischana schinni leeta muhsu luhgschanai paklausihds, tad zerrejiam, ka us preefchu Tschiggani taf wairahf fahls ruhpetees par to, ka laj winneem nebuhtu weentas wahrds, ka winni kristiti, bet ka winnu behrneem arri tiktu kristigas mahzibas galwas un firdis.

Rihgas Bihbeles beedriba sinodei bij darrijusi sinamu, ka winnai taggad effoht leels naudas trubkums, ta ka schi wairs Bihbeles us preefchu nemas tik lehti newarreschoht Widsemmes draudsehm pahrhoht, ka lihds schim irr pahrdewusi; jo eenahfchanas winnai tiklai effoht no kahdeem Bihbeles draugeem, kas Rihga dsihwo; no semmehm winna mas ween dabbujohht mihlestibas dahwanas, tadeht ka draudses par wissu naudu, kas Bihbeles beedribas eenahloht, pehrkoht grahmatas tiklai katra preefch paschas lohjekleem. Turpretti Rihgas beedribai, kas irr wissu zittu Widsemmes Bihbeles beedribu mahte un sihditaja, taggad effoht leelas isdohschanas; preefch jaunus Latweeschu Bihbeles drukkafchanas ween tai effoht wajjadsihi kahdi 6000 rubl., tadeht laj wissas draudses nahloht mahtei palihga ar mihlestibas dahwanahm, ta ka to jau daschas draudses darrijuschas (sewischki Rohpaschu draudse katra gadda Rihgas beedribai fuhda baggatas mihlestibas dahwanas). Mahzitaji apnehmahs, zif ween warroht Rihgas Bihbeles beedribai nahft palihga ar to, ka draudses skubbina us jo preezigu palihgu schinni swehta darba un ka no katra draudses itgadus wissu masahf Bihbeles beedribas eenahfchanu treschu dattu nosuhda Rihgas beedribai par mihlestibas dahwanu. Kad to wissas draudses tikfuschy darrisim, tad warram zerrecht, ka Bihbeles us preefchu arween par tik lehtu maksu warresim Rihga nopikt, ka lihds schim.

Ka Rihgas Bihbeles beedriba par to gahda, ka laj mums allasch Bihbeles buhtu drukkatas, — tapat Rihgas „kristigu rakstu draugu beedriba“ allasch par to gahda, laj arri zittas derrigas grahmatas wezceem un jauncem tiktu rohkas, ar fo sawu tizzibu warr stipri naht un sawu atsihschanu wairoht. Schi beedriba, kam preefchneeks irr Rihgas mahzitajs Lesewis, katra

gaddä us sinodi fuhä tahdu wezzu un jaunu kristigu rakstu krahjumu; mahzitaji atkal sinodë fanakluschi allasch samett sawas dahwanas preeksch schi teizama darba. Arri scho gaddu no scheem draugeem fanehmahm jaunu rakstu krahjumu Wahzu, Latweeschu un Zggaunu wallodäs. Stary schihm jaunahm grahmatahm fewischki irr wehrä jaleek ta grahmata: „Istahstischana kà irr gahjis ar tizzibas atjaunoschannu. Birma un ohra dalla.“ Schinni grahmata mihlee lassitaji atraddihs jaunäs sinnas par Martina Luttera dsihwoochannu un nahwi, par Luttera draudses eefahkumu Wahzemmë, Widsemme, Kursemme un zittäs semmës, par Kattotu wajaschanahm un Luttera draudses affins leezineekem u. t. pr. Schi grahmata irr dabujama Nihgä pee Häckera kunga un pee mahzitaja Lesewig; preeksch draudses skohlahm winna leekahs it derriga effoht.

Kalfenawas prahwests N. Döbner, kas jau no fenn gaddeem Latweescheem irr sahjis gahdaht derrigas mahzibas grahmata, sinodei dewa sinnamu, ka Deews winnam effoht palihdsejis, atkal jaunu grahmata farakstih, prohti: „Kristigas basnizas laika stahstu treschu dalla.“

Sinodei tas bij par preeku, ka warreja sanemt tahdus jaunus rakstus, kas dauds ko warr palihdseht pee tizzibas apstiprinaschanas; bet winnai arri irr jagahda par to, ka laj swehtas mahzibas teek pee teem arri, kas newarr grahmata lassihht. Kristigai draudsei jagahda, laj wissur teek eetaifitas skohlas ne ween preeksch teem, kas skaidri runna, bet arri preeksch mehmeem, ne ween preeksch teem, kas labbi dsird, bet arri preeksch kurlleem. Tapehz daschä semmë, fewischki Pruhshös, waldischana stipri us to luhko, ka wissfi behrni teek skohlä likti, arri tee mehnee un kurllee. Pruhshös wissur irr ihpaschas skohlas eetaifitas preeksch mehmkurleem; un kad pee teem kristigi skohlmeisteri darbojuschees, tad tas scheem pee daudseem irr isdewees, ka warreja winnus eemahziht grahmata lassihht un arri to saprast ko zitti runna; daschahrt arri zaur dauds publineem irr isdewees winnu wallodu ta skaidroht, ka winni labbi ar zitteem warreja farunnatees. Mufsu Widsemmes mehnee un kurllee behrni nu gan wehl gauschi mas tahdas skohläs tikluschi. Nihgä ween lihds schim weena tahda skohla irr bijusi; us semnehm wisseem tahdeem nelaimigeem behrneem bija javaleek bei palihga. Tapehz meh mahzitaji schi gadda sinodë ar leelu preeku fanehmahm to sinnu, ka schogadd' irr eetaifita pirma Widsemmes mehmkurlo skohla preeksch semneeku behrneem. Scho skohlu preeksch Zggaunu behrneem irr eetaifijis Wenneres mahzitajs Sokolowski, Behrnawas ap-

riaki. Schim mahzitajam mehmkurlo behdas gahja pee sirds; tadeht wunsch Wahzemmë apmekleja tahdas skohlas, kur mehmkurlohs mahza un patë eemahzijahs no dauds grahmatahm, kà mehmkurlee jamahza. To labbi ismahzijees wunsch usnehma sawas mahjäs kahdu mehmkurlo Zggaunu puiku, ko eefahza mahziht. Turklaht wunsch arri fewim par palihgu pee tahdas grubtas mahzischanas peenehma Walkas skohlmeisteru skohlä ismahzitu skohlmeisteri Eglon. Deews mahzitaja grubto darbu swehtija, ka warreja auglus redseht pee ta mehmkurlo behrna; tadeht wunsch palikka tizzibä drohsch un apnehmahs ustaisiht fewischki skohlu, kur kahdus 20 mehmkurlohs behrnus warretu mahziht. Wenneres leelkungs N. von Dittmar no sawas puffes kahdu semmes gabbalu atdewa preeksch schihs skohlas; kahds deewabihjigs Widsemmes leelkungs, Gotthard von Kridener, jau preeksch kahdeem gaddeem 1000 rubl. irr dewis glabbaschanä, lihds tam laikam, kad Widsemme eetaifischoht tahdu skohlu; schee 1000 rubl. tiks ismaksati Wenneres mahzitajam. Zitti deewabihjigi kungi dewa mahzitajam parradä kahdus 2800 rubl.; ar scho naudu mahzitajs irr lizzis ustaisiht jaunu mahju, kur eekschä 20 mehmkurli behrni ar 2 skohlmeisterem warrehs dsihwoht; mahja buhs scho rudden gattawa un winnu fauks par „Gotthard-skohlu.“ 6 mehmkurli behrni taggad jau Wennerë teek skohloti.

N. B.—1.

Kahds wahrds par Zrlawas skohlas-swehtkeem.

2.

Tà tas bija arri ar to debbes-walstibu. Masa, kà graudinsch ta gan bija, kad Pestitajs pee tahs eefahza strahdaht; bet reds, kas par leelu kohku nu irr isaudsis. Tahs debbes-walstibas sarri taggad issteepjahs pahz juhru juhrahm, pahz semmju semnehm, ka simteem, tuhstoscheem un milljoneem zilwekeem appaksch tahs irr pawehnis. Laj Deews dohd, ka wissa pasauke driht par weenu kohku, par kristigu draudsi un basnizu paliku, laj wissfi zilweki duffu atraftu sawahm dwehselehm un meeru un preeku baiditu eeksch swehta Garra! — Bet kà nu kohkam, kas isaudsis, irr dauds sarri, kas winna augumu lihds gallofni puscho un par staltu padarra, tà arri no ta kristigas draudses kohla daschi jauki sarri irr isaugschi, kas sklaisti winnas augumu gresno, un schee irr tee daschadi nammi, kas kristigä draudse ta kunga wahrdam par gohdu irr ustaisiti, kà slimmneeku, atraitnu, bahrinu un skohlas nammi. Schee wissfi, wissfi tiklai zaur kristigu draudsi zehluschees. Kristiga draudse irr un paleek winnu wissu mahte. Teescham,

škohlas, — tahs arri kristigas basnizas sarrini. Škohlas irr mums taggad jau labbi pasihstamas un winnu augli irr mums faldi. Par škohlas faldeem augleem preezatees un Deewu teikt un flaweht, mehs fchodeen weenâ tahdâ nammâ effam janahlfuschi. Tadeht apzerresim un ismeklesim, kahdu labbumu mums škohlas pee garrigas un laizigas dsihwes atnefs; bet jo labbahki to tad warresim fapraft, kad apdohmasim:

a) kâ isskattijahs to laif' fchê Kursemmê, kad škohlas nebija? un

b) kâ isskattahs taggad, kad škohlas irr?

a) „Al wezsee laiki, wezsee laiki! Tee bij til labbi, kur tohs wairs tahdus atraddih's?! Kâ mehs preeksch trihêdesmits un wairahf gaddeem dsihwojahm, tã jau wairs sawu muhschu nedsihwosim.“ Tã dsirdam daschu wezzifi issauzamees, kad ar to par wezsee laikeem farunnajamees. Bet waj tad nu mehs eesim ar teem teeptees un strihdetees, ka wezsee laiki irr pawissam flitti un tumfschi laiki bijuschi? — Al ne! Tam wezgitim arri sawa taisniba deewegan, kas fakka, ka wezsee laiki bij labbi laiki. Jaunâs deenâs pasaule tam pateesi dauds jaukaka un patihkama irr bijusi, ne kã sawâ wezzumâ. Sawâ dsihwê warrbuht dauds labbaki tam gahja, ne kã taggad. Nu, laj buhtu kã buhdams; no diwju jeb triju zilweku runnas un dsihwes, mehs ne kad wezzus laikus newarram ihsti apsihmeht. Kad mehs wezzus laikus gribbam ihsti pasiht, kahdi tee irr toreis bijuschi, kad škohlu nebij, tad mums wissas tautas dsihwe ja-apluhko. Bet kad nu par prohwi teem, kas tã runna, prassifim, kã tad tannis flawetôs laikôs ar škohlas-buhfchanu bijis; jo škohlas, kã mehs sinnam, irr wissas laimigas dsihwes atflehga, til labb pee laizigas kã garrigas. Waj arri to laif' til dauds mahzitu zilweku irr bijuschi, kã taggad? Al ne! — W' schahdu prassifichanu buhtu tam wezzu laiku flawetajam ilgi jastohstahs, kamehr warretu atbildeht. Ne, ne, tohs wezzohs laikus mehs jau muhscham newarram faukt un arri nesauksim par ihsti teizameem laikeem, kur wehl ne kahdu škohlu nebija. Par teem laikeem dasch no muhsu tautas brahleem irr dseedajis un dseedahs wehl:

„Wezzi laiki bij tahdi laiki,
Kahdôs dauds bij behdu twaifi,
Buwji, mahni, sibneeki,
Tee bij tautas dsihweeki.“

Teescham, tumfsibâ fehsh wehl tee laudis, kur ne kahdu škohlu nau. Tur irr tã, kã fchee wahrdi to isteiz: „Netizziba irr winnu tizziba, atreeschanahs

winnu mihlestiba, kãri un eenahs winnu draudfiba, rihfchana un plihstefchana winnu fahfiba!“ — Tã nu arri nau ne kahds brihnum's, kad fchê muhsu mibkã Kursemmê to laif', kad wehl ne kahdu škohlu nebija, zilweki dasch daschadeem mahneem tizzeja un tohs zee-nija; jo winnu prahts wehl bija tumfsch un ne-aygaismohts. Al! wehl schinnis laikôs tahdus mahaus un neekus warr dabuht deewegan dsirdet, kad zee-winas jeemas waffarôs wehrydamas un wihri kaut kahdu waffara darbu strahdadami fahf teikt. Teescham, tad klausotees wiffi matti stahwu zellahs un schauschalas zaur wiffieem fauleem eet, kahdi ehmi un brihnumi schury un turp irr redseti un dsirdeti. Daschu reis pehz schahdahm nobeigtahm runnahm, kad fainneeze pawehl meitahm wehl preeksch gulleht eefchanas lohpus apraudsht un fainneeks leef puifcheem sirgeem padohht ehst, tad ar leelahm bailehm namma un stalla durwis wallã taifa, baididamees, ka winnus tur kahdi fehmi un ehmi pee fchuppas nekampj. (Skatt. Latw. awises 1853 Nr. 49. 50. 51. 52.) No kam irr gan wehl schahdas mahnu tizzibas atliffuschahs? — Al, tahs irr wehl no teem laikeem, kur zilweku prahts wehl bija tumfsch un ne-aygaismohts. Kad nu jo prohjam wezzus laikus pahrdohmajohht wehl prassam, kã bija tannis flawetôs laikôs ar semmes iskohpichanu? Waj bija toreis tihrumi tã is-strahdati, iskohpti un eerikfeti, kã winni taggad irr? Waj sinnaja to laif' kahds no 9 jeb 10 jeb 12 lauku eedallifchanas, kã taggad? Waj toreis dabuja kahdi gohda-meddalus par labbu lohpu kohpichanu un audsinaschanu, kã tohs taggad peln? Jhfi nemmoht, waj wezzôs laikôs arraji bija til tur-rigi, kahdi winni taggad irr? — Al ne! toreis trubka wehl wissas schahdas eerikfichanas, knappa un wahja wiszaur nemmoht bija winnu dsihwofchana. Tã tad nu tumfschi un gruhti laiki bij wezsee laiki.

S. B.

Pehterburgas Jesus draudfê

usfaakte: Herrmann Babpe, atl. unteroffizeers, dsimmis Ungurmuschâ, Straupes dr. Wids., ar Libse Zerrin, ds. Wesselauskê, Raumes dr. Wids.; Ernst Kalnin unteroffizeers, ds. Niswikku muschâ, Kurs. ar Mathilde Wilbelmine Soslin no Helsingforses; Pehteris Pjavans bittetneeks, ds. Dsehrbenk, Wids. ar Anna Michelfohn, dsim. Hailmuschâ, Jggansemmê; Andrejs Golubo fullainis no Grobines ar Libse Kreitbal no Ribgas.

aismiggufchee: Edda Skauberg, bittetneeka Otto Skauberga seewa, Widsemmes Rubjenê dsimmuse, 37 gad. w.; Jannis Rost, saldats 22 gad. no Ribgas; Lihse Leonowa, saldats atraitne, 45 gaddus w. Ribjê ds.

Basnizas un škohlas sinnu rakstatajs: Gotthard Bierhuff.

No jensures atwehlehts. Jelgawâ, 4. Nowemberi 1866tã gaddâ. Nr. 162.

Drukahs pee J. B. Steffenbagen un debla.